

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.1.14.
COM(2020) 22 final

2020/0006 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

a Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

Az Európai Bizottság 2018. május 2-án elfogadta a 2021–2027 közötti időszakra szóló következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatát¹. A javaslat tükrözi a Bizottság éghajlattal kapcsolatos tevékenységekre vonatkozó erőteljesebb ambícióit, melynek jegyében előírja, hogy a költségvetés 25 %-át – az uniós költségvetés révén mozgósítandó 320 milliárd EUR-t – e tevékenységekre fordítsák.

A Bizottság ezt követően 2018. május 29-én és 30-án elfogadta a kohéziós politika keretében a fent említett időszakban nyújtott finanszírozás felhasználásának irányításáról szóló javaslatait. A Párizsi Megállapodás végrehajtásának összefüggésében a 2021 és 2027 közötti uniós beruházások egyik fő célkitűzése lesz a „zöldebb, karbonszegény Európa a tiszta és méltányos energetikai átalakulás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával”². A bizottsági javaslat szerint a kohéziós finanszírozás jelentős része erre a prioritásra fog összpontosítani. Alapvető jelentőséggel fog bírni, hogy a jelenleg is zajló jogalkotási folyamatban megerősítést nyerjen az említett előirányzat.

A Bizottság 2019. december 11-én elfogadta az európai zöld megállapodásról szóló közleményt, amely meghatározza az európai növekedési politika megvalósításának ütemtervét. E növekedési politika alapját ambíciózus éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések, valamint az éghajlatváltozással szembeni küzdelemben és a környezet védelmében a polgárok, városok és régiók együttes részvételen alapuló folyamatok képezik. Az EU 2050-ig hatékonyan és méltányosan megvalósítandó klímasemlegessége jelentette célkitűzéssel összhangban az európai zöld megállapodás a Méltányos Átállást Támogató Alapot is magában foglaló méltányos átállási mechanizmusra tett javaslatot annak érdekében, hogy senki ne maradjon ki a fejlődés folyamatából. A legkiszolgáltatottabb helyzetben lévők azok, akik a leginkább ki vannak téve az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás káros hatásainak. Az átállás irányítása ugyanakkor jelentős strukturális átalakításokat fog eredményezni. A polgárokat és a munkavállalókat mindez különböző módon fogja érinteni, és amellet, hogy a különböző tagállamok, régiók és városok más-más kiindulópontból kezdik meg az átállást, eltérő reagálási képességgel is rendelkeznek.

A Fenntartható Európa beruházási tervről szóló közlemény³ részletesebben kifejti, hogy a méltányos átállási mechanizmus a fosszilis tüzelőanyagoktól – többek között széntől, tőzegtől és olajpalától – való függőségük vagy kibocsátásintenzív ipari tevékenységeik okán az átállás által leginkább érintett régiókra és ágazatokra fog összpontosítani. Egyes ágazatok hanyatlásnak indulnak: a jelentős kibocsátásintenzitású, valamint a fosszilis tüzelőanyagok – elsősorban szén, lignit, tőzeg és olajpala – előállításán és felhasználásán alapuló gazdasági tevékenységekhez kapcsolódóan visszafordíthatatlanul csökkenni fog a gazdasági teljesítmény és a foglalkoztatás szintje. Más magas kibocsátásintenzitású ágazatok esetében, amelyekben a szén-dioxid-kibocsátással járó folyamatokra technológiai alternatívák állnak rendelkezésre, a gazdasági teljesítmény fenntartása és a foglalkoztatás fellendítése érdekében átalakításokra lesz szükség. A széninfrastruktúra összességében 108 európai régióban van jelen; közel 237 000 főt foglalkoztatnak szénrel kapcsolatos ágazatokban, közel 10 000 főt tőzégkitermelésben és hozzávetőlegesen 6 000 főt az olajpala-ágazatban. Az olajpala-ágazat

¹ COM(2018) 322 final.

² COM(2018) 375 – 4. cikk.

³ COM(2020) 21, 2020. január 14.

különös figyelmet igényel, mivel ehhez a tüzelőanyaghoz rendkívül magas szén-dioxid-kibocsátás kapcsolódik. Számos további közvetett munkahely függ a fosszilis tüzelőanyagok értékláncától és a kibocsátásintenzív ipari folyamatoktól.

A méltányos átállási mechanizmus kiegészíti az uniós költségvetésből az átállás szempontjából közvetlenül releváns összes eszköz – az Európai Regionális Fejlesztési Alap (a továbbiakban: ERFA) és az Európai Szociális Alap Plusz (a továbbiakban: ESZA+) – révén nyújtott jelentős hozzájárulást.

A mechanizmus alapját három pillér képezi: az első a megosztott irányítás alatt álló Méltányos Átállást Támogató Alap, a második az InvestEU keretében célzottan létrehozandó finanszírozási program, a harmadik pedig az érintett régiókba irányuló további beruházásokat mozgósító, az EBB csoporttal közösen létrehozandó közszektor-hitelezési eszköz. A Méltányos Átállást Támogató Alap elsősorban vissza nem térítendő támogatásokat nyújt majd; az InvestEU keretében célzottan létrehozandó méltányos átállási program magánberuházásokat vonz be, az Európai Beruházási Bankkal létrejövő partnerség pedig felfrissíti a közfinanszírozást.

A Méltányos Átállást Támogató Alap elsősorban az éghajlatvédelmi átállásban leginkább érintett területek gazdasági diverzifikációjára és az ilyen területeken dolgozó munkavállalók és álláskereső átkepzésére és aktív munkaerőpiaci befogadására összpontosít. A méltányos átállási mechanizmus másik két pilléréhez tartozó beruházások támogatásának az energetikai átalakulással kapcsolatos tevékenységek támogatása érdekében szélesebb körű lesz. Az InvestEU célzottan létrehozandó programja az energetikai és közlekedési infrastruktúra – köztük a földgáz-infrastruktúra és a távfűtés – terén megvalósuló projektekre, valamint dekarbonizációs projektekre terjed majd ki. Az EBB csoporttal közösen létrehozandó közszektor-hitelezési eszköz révén a különböző hatóságok klímasemlegességre való áttérést megkönnyítő intézkedéseket hajthatnak végre. A projektek az energetikai és közlekedési infrastruktúrára, a távfűtési hálózatokra és az épületek felújítását is magukban foglaló energiahatékonysági intézkedésekre irányulnak majd.

Következetes szabályozási keret – különösen az állami támogatásokra vonatkozó ágazati szabályok – révén további köz- és magánforrások fognak rendelkezésre állni, melyek a méltányos átállás céljaival összhangban álló projektek esetében megteremtik a nemzeti források könnyített felhasználásának lehetőségét. A régióknak szóló tanácsadás és technikai segítségnyújtás szintén a méltányos átállási mechanizmus szerves részét képezi majd.

Tekintettel a rendelkezésre álló legújabb tudományos eredményekre és arra, hogy fokozni kell a globális éghajlat-politikai fellépést, az Európai Tanács 2019. december 12-i ülésén jóváhagyta azt a célkitűzést, hogy az EU a Párizsi Megállapodás célkitűzéseivel összhangban 2050-re klímasemleges legyen, továbbá üdvözölte a Bizottság bejelentését, amely e célkitűzések teljesítésének elősegítése érdekében a méltányos átállási mechanizmus révén 100 milliárd EUR összegű beruházásra tett javaslatot. A mechanizmus forrásait – beleértve a Méltányos Átállást Támogató Alapot – a tagállamok azon kötelezettségvállalásainak támogatására bocsátják rendelkezésre, amelyek révén 2050-ig megvalósul a klímasemleges Unió célkitűzése.

A Méltányos Átállást Támogató Alap

A Méltányos Átállást Támogató Alap alapvető eszköz lesz a klímasemlegességre való átállás által leginkább érintett területek támogatására és a regionális egyenlőtlenségek növekedésének kiküszöbölésére. Az Alap ezért a kohéziós politika – a regionális egyenlőtlenségek csökkentésére és az európai régiók strukturális átalakulásának kezelésére szolgáló legjelentősebb uniós szakpolitikai eszköz – keretében jön létre, a kohéziós politika

célkitűzéseit a klímasemlegességre való átállás konkrét összefüggésébe helyezve. A végrehajtásra megosztott irányítás révén, a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal és érdekelt felekkel szorosan együttműködve kerül sor. Ez egyrészt biztosítja majd az érintettek átállási stratégia iránti felelősségvállalását, másrészt rendelkezésre bocsátja a hatékony igazgatási kerethez szükséges eszközöket és struktúrákat.

A Méltányos Átállást Támogató Alap valamennyi tagállamnak támogatást nyújt. Pénzügyi eszközeit annak megfelelően fogják elosztani, hogy a tagállamok milyen mértékben képesek finanszírozni a klímasemlegességre való átállás kezeléséhez szükséges beruházásokat.

A források elosztásának módszere ennek megfelelően figyelembe veszi majd a legkibocsátásintenzívebb régiókban jelentkező átállási kihívások mértékét (a megfelelő ipari szén-dioxid-kibocsátás révén), valamint az iparban, a szén- és lignitbányászatban és a tőzeg- és olajpala-termelésben potenciálisan bekövetkező munkahelyvesztésekkel összefüggő társadalmi kihívásokat. A módszer figyelembe veszi a tagállamok gazdasági fejlettségi szintjét és a kapcsolódó beruházási kapacitást.

A Méltányos Átállást Támogató Alapból származó juttatást a tagállamok az ERFA-ból és az ESZA+-ból származó forrásaikkal egészítik ki egy egyedi és végleges átcsoportosítási mechanizmus révén. Az uniós forrásokat kiegészítve a tagállamok nemzeti forrásokat is rendelkezésre bocsátanak. Az uniós társfinanszírozás szintjét azon régiókatégória szerint állapítják meg, amelyben az azonosított területek találhatók. Tekintettel arra, hogy az ERFA-ból és az ESZA+-ból átcsoportosított források együttesen a Méltányos Átállást Támogató Alapból származó juttatás legalább másfélszeresét és legfeljebb háromszorosát teszik ki, továbbá a nemzeti társfinanszírozást is figyelembe véve, az Alap teljes finanszírozási képessége meghaladja majd a 30 milliárd EUR-t, sőt elérheti az 50 milliárd EUR-t is. A kohéziós politika folyamatos hatásának biztosítása érdekében egyetlen tagállam sem nyújthat az eredeti ERFA- és az eredeti ESZA+-allokációjának (alaponként számított) 20 %-át meghaladó kiegészítő támogatást a Méltányos Átállást Támogató Alapba való átcsoportosításhoz.

A Méltányos Átállást Támogató Alap programozása

A programozási folyamatról – ideértve a beavatkozási területek és a kapcsolódó intézkedések azonosítását – a Bizottság és az egyes tagállamok párbeszéd útján állapodnak meg. A folyamatot az európai szemeszter vezérli. Beavatkozási területekként az átállásból adódóan a gazdasági és társadalmi hatások alapján legkedvezőtlenebbül érintett területeket kell meghatározni, különös tekintettel a munkahelyek várható megszűnésére és a legkibocsátásintenzívebb ipari létesítmények termelési folyamatainak átalakítására.

A tagállamok, figyelembe véve a Bizottság vonatkozó elemzését, egy vagy több méltányos átállásra vonatkozó területi tervet készítenek, amelyben 2030-ig vázolják a nemzeti energia- és klímatervvvel és a klímasemleges gazdaságra való átállással összhangban álló átmenet folyamatát, valamint azonosítják a leginkább érintett, támogatást igénylő területeket. A méltányos átállásra vonatkozó területi tervek az érintett területek mindegyikére vonatkozóan meghatározzák a társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásokat, továbbá adott esetben részletesen alátámasztják a gazdasági diverzifikáció, az átképzés és a környezetrehabilitáció szükségességét.

A Méltányos Átállást Támogató Alap hatékonyságának biztosítása érdekében a támogatásnak koncentrálnak kell lennie. Az azonosított területek ezért a NUTS 3. szintű régióknak felelnek meg, illetve ezek részei lehetnek.

A Méltányos Átállást Támogató Alapból nyújtandó támogatások alapjául a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek szolgálnak, és e támogatásokat egy vagy több prioritásra

irányulva fogják programozni, vagy az ERFA-ból, az ESZA+-ból vagy a Kohéziós Alapból is támogatott programokon vagy a Méltányos Átállást Támogató Alap keretében kifejezetten e célból létrehozott programon belül. A méltányos átállásra vonatkozó területi tervek a programok részét képezik majd, és elfogadásukra a programról szóló bizottsági határozattal kerül sor. A Méltányos Átállást Támogató Alapból nyújtott támogatás feltétele a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek jóváhagyása, melyeknek különösen ki kell térniük az adott tagállam nemzeti energia- és klímatervével és a klímasemlegesség 2050-re teljesítendő uniós célkitűzésével összhangban álló átállási folyamattal kapcsolatos tagállami kötelezettségvállalás ismertetésére. A méltányos átállásra vonatkozó területi terveknek indokolniuk kell az ERFA-ból és az ESZA+-ból származó kiegészítő forrásokat, valamint bármely olyan támogatást, amelyet kis- és középvállalkozásoktól eltérő vállalkozásoknak termelőberuházként nyújtanak. A méltányos átállásra vonatkozó területi tervek jóváhagyása a Méltányos Átállást Támogató Alap nyújtotta támogatás mellett lehetővé teszi az InvestEU keretében célzottan létrehozandó méltányos átállási program (a méltányos átállási mechanizmus második pillére), csakúgy mint az EBB-vel partnerségben végrehajtott közszektor-hitelezési eszköz (harmadik pillér) révén nyújtott támogatást is, ami az érintett területeken lendületet ad a beruházásoknak. A területi átállási terveket szükség esetén – különösen a nemzeti energia- és klímatervek aktualizálása nyomán – aktualizálni kell és ismételten el kell fogadni. A kohéziós politika valamennyi programját illetően a Méltányos Átállást Támogató Alapból támogatott programokat félidős felülvizsgálatnak fogják alávetni. A Méltányos Átállást Támogató Alap forrásai az eredmények figyelembevételével adott esetben 2025-ben átcsoportosíthatók az adott tagállamon belül, a félidős felülvizsgálat részeként. A félidős felülvizsgálat lehetővé teszi továbbá a források 2026-os és 2027-es évre történő allokációját, melyeket a következő időszak kezdetekor el fognak különíteni.

A Méltányos Átállást Támogató Alapból támogatásban részesülő területek egy célzott technikai segítségnyújtási eszközt is igénybe vehetnek. A szóban forgó eszköz célja, hogy az egyes területekre szabottan egyszerű és integrált módon intézkedéscsomagot dolgozzon ki a Bizottság, az EBB és a más nemzetközi szervezetek által rendelkezésre bocsátott támogatások teljes skálájára kiterjedően. A Bizottság már 2020-ban is segítséget nyújt a tagállamoknak területi átállási terük kidolgozásához. Ezenfelül az InvestEU Tanácsadó Platformja, köztük az európai régiók beruházásait támogató közös program (JASPERS program, a Bizottság és az EBB közös projektfejlesztési kezdeményezése a strukturális alapok keretében) is támogatást biztosít a tervezett projektek előkészítéséhez. Végezetül a Bizottság létrehozza a méltányos átállási platformot, amely valamennyi érintett ágazat vonatkozásában lehetővé teszi a tapasztalatok, a tanulságok és a bevált módszerek két- és többoldalú cseréjét, melynek során kifejezetten támaszkodik a széntermelő régiók átalakításával foglalkozó meglévő platform tapasztalataira.

Komplementaritás az InvestEU program méltányos átállási programjával és az EBB-vel közös közszektor-hitelezési eszközzel

A méltányos átállási mechanizmus erős irányítási keretrendszert fog tartalmazni, amely az átállásra vonatkozó területi tervekre összpontosít.

Ebben az összefüggésben a Méltányos Átállást Támogató Alap nyújtotta támogatást kiegészíti az InvestEU keretében célzottan létrehozandó méltányos átállási program. Ez alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens tevékenységek támogatásához nyújtott, átállást előmozdító hozzájárulás révén beruházások szélesebb körét fogja támogatni, így például megújulóenergia-beruházásokat és energiahatékonysági programokat is. A program az energetikai és közlekedési infrastruktúra – ideértve a földgáz-infrastruktúrát és a távfűtést –, csakúgy mint a dekarbonizációs projektek, a régiók gazdasági diverzifikációja és a szociális infrastruktúra terén is képes lesz finanszírozást mozgósítani.

Ezenfelül az EBB-vel együttműködésben létrehozott új közszektor-hitelezési eszköz az érintett régiók javára támogatott finanszírozást bocsát a helyi hatóságok rendelkezésére. Az uniós támogatás egyebek mellett uniós költségvetésből finanszírozott kamattámogatás vagy beruházási támogatás formáját öltheti, melyeket az EBB által a települési, regionális és egyéb hatóságoknak nyújtott kölcsönökkel fognak ötvözni.

A méltányos átállási mechanizmus másik két pillérének szélesebb földrajzi hatóköre lesz mint a Méltányos Átállást Támogató Alapnak; a mechanizmus nem kizárólag a méltányos átállási területeken, hanem az azokon kívül megvalósuló beruházási projekteket is támogatja, azzal a feltétellel, hogy a szóban forgó projektek kulcsfontosságúak a méltányos átállási területeken zajló átállás szempontjából.

E javaslat az alkalmazás kezdőnapját 2021. január 1-jében rögzíti, és a javaslatot a 27 tagállamból álló Unióra vonatkozóan terjesztik elő. Ez utóbbi összhangban áll azzal, hogy az Egyesült Királyság az Európai Unióról szóló szerződés 50. cikke alapján bejelentette az Európai Unióból és az Euratómból történő kilépésére irányuló szándékát, amely bejelentést az Európai Tanács 2017. március 29-én kapta meg.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogonalap

Az uniós fellépést az EUMSZ 174. cikkének (1) bekezdése indokolja: „...az Unió úgy alakítja és folytatja tevékenységét, hogy az a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítését eredményezze. Az Unió különösen a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók lemaradásának csökkentésére törekszik”.

A Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásának biztosítása érdekében a javaslatot az EUMSZ 175. cikkére kell alapozni, amely kifejezetten rendelkezik arról, hogy az Unió a strukturális alapok, az Európai Beruházási Bank és az egyéb meglévő pénzügyi eszközök révén megvalósított fellépésével támogassa a 174. cikkben meghatározott célok elérését.

Az EUMSZ 175. cikkének harmadik bekezdése úgy rendelkezik, hogy „ha az alapokon kívül és az egyéb uniós politikák keretében elhatározott intézkedések sérelme nélkül egyedi fellépések bizonyulnak szükségesnek, akkor az ilyen fellépéseket az Európai Parlament és a Tanács a rendes jogalkotási eljárás keretében, a Gazdasági és Szociális Bizottsággal és a Régiók Bizottságával folytatott konzultációt követően fogadhatja el”.

• Szubszidiaritás és arányosság

Az EUMSZ 4. cikkének (2) bekezdésével összhangban az Unió a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik a gazdasági, társadalmi és területi kohézió, valamint a szociálpolitika meghatározott vonatkozásai tekintetében. Hatáskörrel rendelkezik továbbá a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések végrehajtására az oktatás és a szakképzés, valamint az ipar területén (az EUMSZ 6. cikke).

A Méltányos Átállást Támogató Alap megosztott irányítás keretében való végrehajtását a szubszidiaritás elve támasztja alá. A megosztott irányítás értelmében a Bizottság a stratégiai programozás és a végrehajtás feladatát a tagállamokra és a régiókra ruházza át. Ezért az Unió fellépését a Szerződésekben megállapított célkitűzések eléréséhez szükséges mértékre korlátozza.

A megosztott irányítás célja annak biztosítása, hogy a polgárokhoz minél közelebb szülessenek meg a döntések, illetve, hogy a nemzeti, regionális vagy helyi szintű lehetőségek és sajátosságok figyelembevételével indokoltak legyenek az uniós szintű fellépések. A

megosztott irányítás közelebb viszi Európát a polgárokhoz, és a helyi igényeket összekapcsolja az európai célkitűzésekkel. Emellett növeli az uniós célkitűzések iránti felelősségvállalást, mivel a tagállamok és a Bizottság megosztott döntéshozatali hatáskörrel és felelősséggel rendelkeznek és közösen társfinanszírozzák a programokat.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

A Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásának megfelelő kerete a kohéziós politika, mivel az az európai régiók strukturális átalakulásának kezelésére szolgáló legjelentősebb uniós szakpolitikai eszköz. Számos különböző területen, helyi szereplőkkel partnerségi együttműködésben megvalósuló, a munkahelyteremtéshez és a növekedéshez hozzájáruló beruházásokhoz nyújt pénzügyi támogatást.

Integrált helyi alapú megközelítést alkalmaz, amely biztosítja a Méltányos Átállást Támogató Alap és a hagyományos kohéziós politikai programok keretében támogatott beruházások közötti szinergiákat és koherenciát. Mindez lendületet ad az érintett régiók gazdasági fejlődésének és átalakulásának.

Emellett biztosítja a tagállamok és a régiók felelősségvállalását is. A Méltányos Átállást Támogató Alap összefüggésében ez kritikus szempontnak minősül, amelyet célirányos területi átállási stratégiákban kell rögzíteni, átfogó szemlélettel közelítve az átállás által előidézett számos különböző társadalmi, környezeti és gazdasági kihíváshoz.

A kohéziós politika keretében a választott eszköz az európai parlamenti és tanácsi rendelet, az EUMSZ 175. cikkének harmadik bekezdésében meghatározott rendes jogalkotási eljárással összhangban.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

A Bizottság 2018 májusában és júniusában fogadta el javaslatait a 2020 utáni hosszú távú költségvetést és a programok és alapok következő generációját illetően. E folyamat szerves részeként a Bizottság számos alkalommal folytatott nyilvános konzultációt a főbb kiadási területekről, hogy megismerje az összes érdekelt fél véleményét arról, hogy miképpen lehetne az uniós költségvetésből származó minden egyes eurót a lehető legjobban felhasználni.

A kohézió területét érintően a hosszú távú uniós költségvetéssel kapcsolatos nyilvános konzultációra 2018. január 10. és március 9. között került sor, melyre 4 395 válasz érkezett. A válaszadók 85 %-a azt az álláspontot képviselte, hogy az alacsony szén-dioxid-kibocsátású körforgásos gazdaságra való átállás – a környezetvédelem és az éghajlatváltozással szembeni reziliencia biztosítása mellett – jelentős kihívás. Ugyanakkor csak 42 %-uk nyilatkozott úgy, hogy a jelenlegi programok/alapok megfelelően kezelik ezt a kihívást⁴.

A 2020 utáni hosszú távú költségvetésről folytatott tárgyalások összefüggésében az Európai Parlament 2018. november 7-i időközi jelentésében egy külön költségvetési forrás bevezetésére szólított fel az új, „méltányos energetikai átmenetet biztosító alap” számára (4,8 milliárd EUR) a nagy szénfelhasználású és karbonfüggő helyzet átalakítása által hátrányosan érintett munkavállalókra és közösségekre gyakorolt társadalmi, szociális, gazdasági és környezeti hatások kezelése céljából.

⁴ Nyilvános konzultáció a kohézió területén működő uniós alapokról
https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-eu-funds-area-cohesion_hu

Ezt megerősítette a Régiók Bizottsága, amely az európai széntermelő régiók társadalmi-gazdasági szerkezetváltásáról szóló véleményében⁵ további, a széntermelő régiók szükségleteire szabott források rendelkezésre bocsátását kérte. A vélemény ebben az összefüggésben üdvözölte 4,8 milliárd EUR allokációját egy új, „méltányos energetikai fordulatot támogató alaphoz”, amely a szóban forgó régiókban folyó strukturális átalakulás társadalmi, társadalmi-gazdasági és ökológiai hatásait kívánja mérsékelni.

Az Európai Tanács 2019. október 18-i következtetéseiben hangsúlyozta elkötelezettségét amellet, hogy az EU országai továbbra is élen járjanak a társadalmi szempontból méltányos és igazságos zöld átalakulás megvalósításában a Párizsi Megállapodás végrehajtása során. Ezenfelül az Európai Tanács 2019. december 12-i következtetéseiben jóváhagyta azt a célkitűzést, hogy az EU a Párizsi Megállapodásban kitűzött célokkal összhangban 2050-re klímasemleges legyen. Jóváhagyta továbbá az elvet, amely szerint a méltányos átállási mechanizmus testre szabott támogatást nyújt majd az átállás által leginkább érintett régiók és ágazatok számára.

• **Hatásvizsgálat**

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatot⁶ hatásvizsgálat⁷ kíséri. A hatásvizsgálat jóváhagyta az ezekre alapokra vonatkozóan javasolt végrehajtási rendszert; az említett alapokat az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízügyeszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat⁸ szabályozza, amely egyúttal a Méltányos Átállást Támogató Alap programozását és végrehajtását is szabályozni fogja (lásd a 4. fejezetet).

A hatásvizsgálat megvizsgálta a következő többéves pénzügyi keret és a kohéziós politika által kezelendő kihívásokat is. A nyilvános konzultáció eredményével összhangban megerősítette, hogy célzott szakpolitikai célkitűzés és egy ezzel összhangban álló, tematikusan összpontosított mechanizmus révén tiszta és méltányos energetikai átalakulásra van szükség (lásd a 2.2. és a 3.2. fejezetet).

Ebből következően a Méltányos Átállást Támogató Alap célkitűzése indokolt, mivel célja, hogy a klímasemleges gazdaságra való átállás gazdasági és társadalmi hatásait mérsékelve biztosítsa a méltányos energetikai átalakulást. E célból a Méltányos Átállást Támogató Alap az intelligens ipari átalakulásról folytatott hatásvizsgálat következtetéseinek megfelelően támogatni fogja az ipari folyamatoknak a sikeres energetikai átalakuláshoz szükséges átalakítását és elő fogja mozdítani a leginkább érintett területek gazdasági diverzifikációját (lásd a 2.2. fejezetet).

Az energetikai átalakulás egyenlőtlenül jelentkező hatásaira a hatásvizsgálat is felhívta a figyelmet (lásd a 3.3. fejezetet). Különösen hangsúlyozta azokat a kihívásokat, amelyekkel a leginkább érintett régiók a szilárdtüzelőanyag-termeléstől való függőségükből és a villamosenergia-termelési szerkezetükben jelen lévő szilárd tüzelőanyagok magas arányából adódóan szembesülnek. E vizsgálat alátámasztja, hogy a Méltányos Átállást Támogató Alapot

⁵ Régiók Európai Bizottsága, Vélemény – Az európai széntermelő régiók társadalmi-gazdasági szerkezetváltása, 136. plenáris ülés – 2019. október 7–9., ECON-VI/041.

⁶ COM(2018) 372 final.

⁷ SWD(2018) 282 final.

⁸ COM(2018) 375 final.

a javaslatnak megfelelően a legkedvezőtlenebbül érintett területekre összpontosítsák, valamint hogy a nemzeti allokációkat a javaslat szerint osszák el.

A fenti elemzés és a hatásvizsgálat elemei összhangban vannak a Méltányos Átállást Támogató Alap célkitűzéseivel és főbb jellemzőivel. Külön célzott hatásvizsgálatot nem végeztek, mivel az késleltette volna a következő többéves pénzügyi keretről zajló tárgyalásokat.

- **A kiválasztott átállási kezdeményezések végrehajtásának tanulságai**

A Méltányos Átállást Támogató Alap hatóköréből és célkitűzéséből adódóan kezeli a klímasemlegességre való átállás hatásait, következésképpen a szilárd fosszilis tüzelőanyagok (szén, lignit, tőzeg és olajpala) kitermelésével kapcsolatos tevékenységekkel foglalkozik, ugyanakkor az érintett területeken jelentkező társadalmi és gazdasági hatások tekintetében az energiaigényes ipari folyamatoknak az átállás következtében szükséges átalakítását is érinti.

E tekintetben már történtek intézkedések a széntermelő régiók átalakításával kapcsolatos kezdeményezések és az ipari átalakulás által érintett régiókat célzó kísérleti fellépés keretében. Jóllehet a Méltányos Átállást Támogató Alap célkitűzései átfogóbbak, megközelítése pedig integráltabb, e kezdeményezések tanulsággal szolgálnak majd, és alapot szolgáltatnak a Méltányos Átállást Támogató Alap programozása és végrehajtása szempontjából releváns meglévő munkamódszerek és struktúrák vonatkozásában.

Először is, a széntermelő régiók átalakításával kapcsolatos kezdeményezés keretében a kohéziós politika 21, a széntermeléstől jelentős mértékben függő gazdaság jellemezte kísérleti régióknak nyújt támogatást (2020. januári helyzet). A strukturális átalakuláshoz holisztikus megközelítést alkalmaznak, amely egyrészt magában foglalja az átalakulási folyamat gazdasági, ipari, technológiai és társadalmi vetületeit, másrészt szoros partnerségeket alakít ki és bevonja a helyi szereplőket, többek között a szociális partnereket, az ipar és a nem kormányzati szervezetek képviselőit.

A kollektív előrehaladás, az átláthatóság és az átállás társadalmi-gazdasági hatásainak kezelésére szolgáló leghatékonyabb eszközök mozgósításának biztosítása érdekében alapvető jelentőségűnek bizonyult az érdekelt felek részvételével zajló többoldalú párbeszéd és tudásmegosztás.

A támogatás középpontjában az intelligens szakosodási stratégiákkal összhangban álló gazdasági átalakulás (pl. kkv-k, üzleti inkubátorházak, az innováció, az ipar és a kutatás közötti együttműködés támogatása), a szénágazatban hagyományosan foglalkoztatott munkavállalók átképzése, valamint az energiahatékonyság és az alternatív és megújuló energiaforrások előmozdítása áll.

A kezdeményezés sikerének záloga az érintett tagállamok, régiók és helyi szereplők, köztük a szociális partnerek felelősségvállalása. Mindezt elősegítik a megosztott irányítás szerinti nemzeti társfinanszírozási követelmények, csakúgy mint a partnereknek a fejlesztési stratégiába való bevonása.

Másodszorban célzott támogatás áll rendelkezésre az innováció élénkítéséhez, a beruházási akadályok felszámolásához és a polgárok megfelelő készségekkel való felruházásához, melynek célja, hogy segítse az EU régióit a fenntarthatóbb, karbonszegény gazdaságra való átállás, valamint az energetikai és éghajlatváltozási átalakulás nyomán bekövetkező ipari szerkezetváltás kezelésében. Az ipari átalakulás által érintett régiókat célzó kísérleti fellépés révén a Bizottság szakértői nyújtanak segítséget, illetve az ERFA keretében technikai segítségnyújtás is rendelkezésre áll. Tizenkét régiót választottak ki uniós támogatásra.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

A Bizottság arra törekszik, hogy a politikai iránymutatásokban meghatározott prioritásait a szélesebb körű uniós költségvetési célkitűzés részeként valósítsa meg. Ebben az összefüggésben az ambiciózus Méltányos Átállást Támogató Alap prioritást jelent. Ez indokolja, hogy a Bizottság ezt a jogalkotási javaslatot – amely kiegészíti a következő többéves pénzügyi kerettel (a továbbiakban: MFF) kapcsolatos meglévő javaslatokat és bővíti is a javaslatok sorát – megbízatásának kezdetekor terjesztette elő. A javaslat a következő MFF-ről zajló tárgyalások részét fogja képezni, és várhatóan beépül a következő TPK kapcsán létrejövő átfogó megállapodás keretébe.

A Méltányos Átállást Támogató Alap (a továbbiakban: MÁTA) számára 7,5 milliárd EUR-t (2018-as árakon) kell előirányozni a költségvetésből, meghagyva adott esetben a későbbi növelés lehetőségét.

5. EGYÉB ELEMEK

• A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata

A jogi keret a Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslatból, valamint a közös rendelkezésekről szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslat értelemszerűen szükséges, a Méltányos Átállást Támogató Alapnak a rendeletbe az ERFA, a Kohéziós Alap és az ESZA+ mellett új alapként való beépítéséből következő módosításaiból áll. A Méltányos Átállást Támogató Alap kidolgozását és végrehajtását a közös rendelkezésekről szóló rendelet fogja szabályozni.

A Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslat a következő szempontokra összpontosít:

- megállapítja a Méltányos Átállást Támogató Alap tárgyát;
- meghatározza a megfelelő egyedi célkitűzést, amely a kohéziós politika „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzésén belüli külön prioritás vagy program keretében a Méltányos Átállást Támogató Alap forrásainak programozására alkalmazandó;
- megállapítja az Alap földrajzi hatókörét és a MÁTA-ra fordított pénzügyi források allokációjának módszerét;
- meghatározza a MÁTA révén nyújtott támogatás hatókörét;
- ismerteti a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek tartalmát, ideértve, hogy a tagállamok azonosítsák azokat a területeket, amelyeket a leginkább érint a klímasemleges gazdaságra való átállás, és amelyekben a Méltányos Átállást Támogató Alap nyújtotta támogatás összpontosul;
- létrehozza az eredmények megfelelő mutatók révén történő mérésére szolgáló keretet, valamint arra az esetre, ha a célok nem teljesülnek, a támogatás kiigazítására szolgáló mechanizmust.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE**a Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 175. cikke harmadik bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére⁹,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére¹⁰,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Unió 2021–2027 közötti kohéziós politikáját a következő többéves pénzügyi keret összefüggésében meghatározó szabályozási keret azzal járul hozzá a Párizsi Megállapodás végrehajtásával és az ENSZ fenntartható fejlesztési céljainak megvalósításával kapcsolatos uniós kötelezettségvállalások teljesítéséhez, hogy az uniós finanszírozást zöld célkitűzésekre összpontosítja. E rendelet az európai zöld megállapodásról szóló közleményben (a továbbiakban: európai zöld megállapodás)¹¹ meghatározott prioritások egyikét hajtja végre, és része a Fenntartható Európa beruházási tervnek¹², amely a kohéziós politika összefüggésében a méltányos átállási mechanizmus keretében nyújt célzott finanszírozást a fennmaradó üvegházhatásúgáz-kibocsátás egyenértékű szén-dioxid-elnyeléssel való kompenzációja jellemezte klímasemleges és körforgásos gazdaságra való átállás gazdasági és társadalmi hatásainak kezeléséhez.
- (2) A klímasemleges és körforgásos gazdaságra való átállás az Unió egyik legfontosabb szakpolitikai célkitűzése. Az Európai Tanács 2019. december 12-i következtetéseiben jóváhagyta azt a célkitűzést, hogy az Unió a Párizsi Megállapodásban kitűzött célokkal összhangban 2050-re klímasemleges legyen. Az éghajlatváltozással és a környezetkárosodással szembeni küzdelem hosszú távon mindenki számára előnyös, középtávon pedig mindenki számára lehetőségeket és kihívásokat jelent, ugyanakkor a különböző tagállamok és régiók más-más kiindulóponton kezdik meg az átállást amellet, hogy eltérő reagálási képességgel rendelkeznek. Némelyek fejlettebbek, míg az átállás szélesebb körű társadalmi és gazdasági hatást gyakorol azokra a régiókra, amelyek nagymértékben függenek a fosszilis tüzelőanyagoktól – elsősorban a széntől,

⁹ HL C , , . o.

¹⁰ HL C , , . o.

¹¹ COM(2019) 640 final, 2019. december 11.

¹² COM(2020) 21, 2020. január 14.

a lignittől, a tőzegtől és az olajpalától – és a kibocsátásintenzív iparágaktól. Az adott helyzet nemcsak azzal a kockázattal jár, hogy az éghajlatváltozás elleni fellépés tekintetében az átállás Uniószerző eltérő sebességgel zajlik, hanem azzal is, hogy a régiók között nő a társadalmi, gazdasági és területi kohézió céljai szempontjából káros egyenlőtlenség.

- (3) A siker érdekében az átállásnak mindenki számára méltányosnak és társadalmilag elfogadhatónak kell lennie. Ezért az Uniónak és a tagállamoknak kezdettől fogva figyelembe kell venniük az átállás gazdasági és társadalmi következményeit, és a kedvezőtlen hatásokat az összes lehetséges eszköz alkalmazásával enyhíteniük kell. E tekintetben az uniós költségvetés fontos szerepet játszik.
- (4) Az európai zöld megállapodásban és a Fenntartható Európa beruházási tervben foglaltaknak megfelelően a méltányos átállási mechanizmusnak ki kell egészítenie a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó következő többéves pénzügyi kereten belüli egyéb fellépéseket. Hozzá kell járulnia az Uniós klímasemlegességre való átállásából adódó társadalmi és gazdasági következmények kezeléséhez azáltal, hogy regionális szinten egyesíti az uniós költségvetés éghajlat-politikai és szociális célú ráfordításait.
- (5) Ez a rendelet létrehozza a Méltányos Átállást Támogató Alapot (a továbbiakban: MÁTA), amely a kohéziós politika keretében végrehajtott méltányos átállási mechanizmus egyik pillére. A MÁTA célja, hogy a leginkább érintett területek és munkavállalók támogatása révén mérsékelje az éghajlatvédelmi átállás kedvezőtlen hatásait. Egyedi célkitűzésével összhangban a MÁTA révén támogatásban részesülő fellépéseknek a helyi gazdaság diverzifikációjának és korszerűsítésének finanszírozásával és a foglalkoztatásra gyakorolt negatív következmények mérséklésével közvetlenül hozzá kell járulniuk az átállás hatásának enyhítéséhez. Ezt tükrözi a MÁTA egyedi célkitűzése, amelyet az (EU) [új CPR] rendelet [4]. cikkében megállapított szakpolitikai célkitűzésekkel azonos szinten, azokat kiegészítve határoznak meg.
- (6) Tekintettel az éghajlatváltozásnak a Párizsi Megállapodás végrehajtására és az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlesztési céljainak megvalósítására vonatkozó uniós kötelezettségvállalásokkal, valamint az európai zöld megállapodásban javasolt fokozott uniós törekvéssel összhangban történő kezelése jelentőségére, a MÁTA-nak kulcsfontosságú hozzájárulást kell nyújtania az éghajlati szempontok érvényesítéséhez. A MÁTA saját forrásai kiegészítik azokat a beruházásokat, amelyek annak az átfogó célnak az eléréséhez szükségesek, hogy az EU költségvetési kiadásainak 25 %-a éghajlat-politikai célkitűzések teljesítését szolgálja. Az ERFA-ból és az ESZA+-ból átcsoportosított források teljes mértékben hozzá fognak járulni e cél eléréséhez.
- (7) A MÁTA-ból származó forrásoknak ki kell egészíteniük a kohéziós politika keretében rendelkezésre álló forrásokat.
- (8) A klímasemleges gazdaságra való átállás az összes tagállamot kihívás elé állítja. Különösen nagy kihívást jelent majd azon tagállamok számára, amelyek jelentős mértékben támaszkodnak fosszilis tüzelőanyagokra vagy a klímasemlegességre való áttérés nyomán fokozatosan megszüntetendő vagy átalakítandó kibocsátásintenzív ipari tevékenységekre, illetve amelyek nem rendelkeznek az ehhez szükséges pénzügyi eszközökkel. A Méltányos Átállást Támogató Alapnak ennél fogva az összes tagállamra ki kell terjednie, ám pénzügyi eszközeit annak megfelelően kell elosztani, hogy a tagállamok milyen mértékben képesek finanszírozni a klímasemlegességre való átállás kezeléséhez szükséges beruházásokat.

- (9) A MÁTA megfelelő pénzügyi keretének meghatározása érdekében a Bizottságnak objektív kritériumok alapján meg kell állapítania a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzésén belül az egyes tagállamok rendelkezésére álló előirányzatok éves bontását.
- (10) E rendelet azonosítja azokat a beruházástípusokat, amelyek kiadásaihoz a MÁTA támogatást nyújthat. Valamennyi támogatott tevékenységet az Unió éghajlat-politikai és környezetvédelmi prioritásainak teljes körű tiszteletben tartása mellett kell folytatni. A beruházások listájának a zöld megállapodás céljainak figyelembevételével tartalmaznia kell a helyi gazdaságokat támogató és hosszú távon fenntartható beruházásokat. A finanszírozásban részesülő projekteknek hozzá kell járulniuk a klímasemleges és körforgásos gazdaságra való átálláshoz. A hanyatló ágazatok – így a szén-, a lignit-, a tőzeg- és az olajpalaalapú energiatermelés vagy a szilárd fosszilis tüzelőanyagok kitermelésével kapcsolatos tevékenységek – esetében a támogatást a tevékenység fokozatos megszüntetéséhez és a foglalkoztatási szint ennek megfelelő csökkentéséhez kell kötni. A kibocsátásintenzív ágazatok átalakítását illetően a támogatásnak a foglalkoztatás fenntartása és növelése és a környezetkárosodás kiküszöbölése mellett a 2030-ra teljesítendő uniós éghajlat-politikai célkitűzésekkel és az Unió 2050-ig megvalósítandó klímasemlegességével¹³ összhangban jelentős kibocsátáscsökkentést eredményező új technológiák, új eljárások vagy termékek bevezetése révén kell újfajta tevékenységeket előmozdítani. Különös figyelmet kell fordítani a fejlett és fenntartható technológiák, valamint a digitalizáció és a konnektivitás terén zajló innovációt és kutatást fokozó tevékenységekre, azzal a feltétellel, hogy a szóban forgó intézkedések hozzájárulnak a klímasemleges és körforgásos gazdaságra való átálláshoz és segítenek mérsékelni annak kedvezőtlen mellékhatásait.
- (11) Az éghajlatvédelmi átállásnak leginkább kiszolgáltatott polgárok védelme érdekében a MÁTA-nak ki kell terjednie az érintett munkavállalók továbbképzésére és átképzésére azzal a céllal, hogy segítse őket az új foglalkoztatási lehetőségekhez való alkalmazkodásban, továbbá munkakeresési segítséget nyújtson az álláskeresőknél, és hozzájáruljon aktív munkaerőpiaci befogadásukhoz.
- (12) Az átállásban érintett területek gazdasági diverzifikációjának megkönnyítése érdekében a MÁTA-nak támogatnia kell a kkv-kba történő termelőberuházásokat. Termelőberuházás alatt olyan, a vállalkozások állóeszközbe vagy immateriális javakba való beruházások értendők, amelyek célja termékek és szolgáltatások előállítása, hozzájárulva ezzel a bruttó felhalmozáshoz és a foglalkoztatáshoz. A kkv-któl eltérő vállalkozások esetében csak akkor támogatható termelőberuházás, ha emellett a munkahelyek átállás következtében történő megszűnése jelentős számú munkahely létrehozásával vagy védelmével jár, és nem vezet székhelyáthelyezéshez, illetve nem annak az eredménye. A meglévő ipari létesítményekbe – többek között az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó létesítményekbe – történő beruházások abban az esetben engedélyezhetők, ha azok hozzájárulnak a 2050-ig megvalósítandó klímasemleges gazdaságra való átálláshoz, és jelentősen elmaradnak a

¹³

A Tiszta bolygót mindenkinek – Európai hosszú távú stratégiai jövőkép egy virágzó, modern, versenyképes és klímasemleges gazdaságról, a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak című dokumentumban foglaltaknak megfelelően – COM(2018) 773 final.

2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹⁴ alapján az ingyenes kiosztásra vonatkozóan megállapított referenciaértékektől, továbbá jelentős számú munkahely védelmét eredményezik. Az ilyen beruházásokat ennek megfelelően indokolni kell a méltányos átállásra vonatkozó releváns területi tervben. A belső piac és a kohéziós politika integritásának védelme érdekében a vállalkozásoknak nyújtott támogatásnak összhangban kell állnia az EUMSZ 107. és 108. cikkében az állami támogatásokra vonatkozóan lefektetett uniós szabályokkal, különös tekintettel arra, hogy a kkv-któl eltérő vállalkozások termelőberuházásaihoz nyújtott támogatást olyan vállalkozásokra kell korlátozni, amelyek az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontja alkalmazásában támogatott területként kijelölt területeken találhatók.

- (13) A MÁTA forrásainak a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzésen belüli rugalmas programozása végett lehetővé kell tenni egy önálló MÁTA-program létrehozását vagy azt, hogy a MÁTA-forrásokat az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) vagy a Kohéziós Alap által támogatott valamely programon belüli egy vagy több külön prioritásként programozzák. Az (EU) [új CPR] rendelet 21a. cikkével összhangban a MÁTA forrásait meg kell erősíteni az ERFA-ból és az ESZA+-ból származó kiegészítő finanszírozással. Az ERFA-ból és az ESZA+-ból átcsoportosított összegeknek összhangban kell állniuk a méltányos átállásra vonatkozó területi tervekben rögzített művelet típusokkal.
- (14) A MÁTA-támogatás feltételeként kell szabni a klímasemleges gazdaság megvalósítása érdekében az adott területen folytatott átállási folyamat hatékony végrehajtását. E tekintetben a tagállamoknak a releváns érdekelt felekkel együttműködésben és a Bizottság támogatása mellett méltányos területi átállásra vonatkozó terveket kell készíteniük, amelyben a nemzeti energia- és klímatervükkel összhangban részletesen ismertetik az átállás folyamatát. A Bizottság e célból létrehozza a méltányos átállási platformot, amely valamennyi érintett ágazat vonatkozásában lehetővé teszi a tapasztalatok, a tanulságok és a bevált módszerek két- és többoldalú cseréjét, melynek során a széntermelő régiók átalakításával foglalkozó meglévő platform tapasztalataira építenek.
- (15) A méltányos átállásra vonatkozó területi tervekben azonosítani kell a legkedvezőtlenebbül érintett területeket, ahova a MÁTA-támogatást összpontosítják, és be kell mutatni a klímasemleges gazdaság megvalósítása érdekében folytatandó konkrét fellépéseket, azaz a fosszilis tüzelőanyagok előállításában érintett létesítmények átalakítását vagy bezárását, illetve egyéb kibocsátásintenzív tevékenységek átalakítását. Pontosan meg kell határozni ezeket a területeket, amelyeknek a NUTS 3. szintű régióknak kell megfelelniük, illetve ezek részeit kell képezniük. A terveknek részletesen ismertetniük kell a szóban forgó területek kihívásait és szükségleteit, és oly módon kell azonosítaniuk a szükséges művelet típusokat, hogy az biztosítsa a klímasemlegességre való átállással és a zöld megállapodás célkitűzéseivel is összhangban álló, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens gazdasági tevékenységek koherens kidolgozását. A MÁTA csak olyan beruházásokhoz nyújt pénzügyi támogatást, amelyek összhangban állnak az átállásra vonatkozó tervekkel. A méltányos átállásra vonatkozó területi terveknek a

¹⁴

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.).

bizottság által jóváhagyott (az ERFA-ból, az ESZA+-ból, a Kohéziós Alapból vagy a MÁTA-ból támogatott) programok részeit kell képezniük.

- (16) A MÁTA-források eredményorientált felhasználásának elősegítése érdekében a Bizottság számára – az arányosság elvével összhangban – lehetővé kell tenni, hogy pénzügyi korrekciókat alkalmazzon abban az esetben, ha a MÁTA egyedi célkitűzése tekintetében meghatározott célértékeket súlyosan alulteljesítik.
- (17) E rendelet egyes nem alapvető elemeinek kiegészítése és módosítása érdekében a Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az EUMSZ 290. cikkének megfelelően jogi aktusokat fogadjon el az e rendelet III. mellékletében foglalt elemeknek a közös teljesítmény- és eredménymutatók tekintetében való módosítására vonatkozóan. Különösen fontos, hogy a Bizottság az előkészítő munkája során megfelelő konzultációkat folytasson, többek között szakértői szinten, és hogy e konzultációkra a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásnak¹⁵ megfelelően kerüljön sor. A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésében való egyenlő részvétel biztosítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács a tagállamok szakértőivel egyidejűleg kap kézhez minden dokumentumot, és e szakértők rendszeresen részt vehetnek a Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusok előkészítésével foglalkozó szakértői csoportjainak ülésein.
- (18) A MÁTA megfelelő pénzügyi keretének meghatározása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni, hogy az I. melléklettel összhangban meghatározza az egyes tagállamok rendelkezésére álló előirányzatok éves bontását.
- (19) E rendelet célkitűzéseit – azaz a klímasemleges gazdaságra való átállásuk során gazdasági és társadalmi átalakulásnak kitett területek támogatását – a tagállamok önállóan nem tudják kielégítően megvalósítani. Ennek főbb okai egyrészt a különböző területek fejlettségi szintjében mutatkozó egyenlőtlenségek, a legkedvezőtlenebb helyzetű területek lemaradása, valamint a tagállamok és területek pénzügyi forrásainak korlátozott mértéke, másrészt pedig a megosztott irányítás alatt álló uniós alapokra kiterjedő koherens végrehajtási keret iránti igény. Mivel e célkitűzések az Unió szintjén jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat az EUSZ 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez a rendelet nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Tárgy és hatály

- (1) E rendelet létrehozza a Méltányos Átállást Támogató Alapot (a továbbiakban: MÁTA), amelynek célja, hogy támogatást nyújtson a 2050-ig teljesítendő klímasemleges uniós gazdaságra való átállás folyamatából adódóan súlyos társadalmi-gazdasági kihívásokkal szembesülő területeknek.
- (2) Meghatározza a MÁTA egyedi célkitűzését, földrajzi hatókörét és forrásait, az (EU) [új CPR] rendelet [4. cikke (2) bekezdésének a) pontjában] említett „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzés tekintetében az Alapból nyújtott

¹⁵ HL L 123., 2016.5.12., 13. o.

támogatás hatókörét, valamint a programozásra vonatkozó egyedi rendelkezéseket és a nyomon követéshez szükséges mutatókat.

2. cikk

Egyedi célkitűzés

Az (EU) [új CPR] rendelet [4. cikke (1) bekezdésének] második albekezdésével összhangban a MÁTA egyetlen egyedi célkitűzéshez járul hozzá, amely a következő: „a klímasemleges gazdaságra való átállás társadalmi, gazdasági és környezeti hatásai kezelésének lehetővé tétele a régiók és az emberek számára”.

3. cikk

Földrajzi hatókör és a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzés keretében a MÁTA rendelkezésére álló források

- (1) A MÁTA valamennyi tagállamban támogatja a „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzést.
- (2) A „Beruházás a munkahelyteremtésbe és növekedésbe” célkitűzés keretében a 2021–2027-es időszakra vonatkozó költségvetési kötelezettségvállalásra a MÁTA rendelkezésére álló források összege 2018-as árakon 7,5 milliárd EUR, amely adott esetben további uniós költségvetési forrásokkal és a vonatkozó alap-jogiaktusnak megfelelően egyéb forrásokkal növelhető.

A programozás és ezt követően az Unió költségvetésébe történő beépítés céljából az első albekezdésben említett összeget évi 2 %-os mértékben kell indexálni.

Az első albekezdésben említett összeg 0,35 %-át a Bizottság kezdeményezésére technikai segítségnyújtásra kell elkülöníteni.

- (3) A Bizottság végrehajtási jogi aktus révén határozatot fogad el, amely az I. mellékletben meghatározott módszerrel összhangban meghatározza az egyes tagállamok rendelkezésére álló források éves bontását, ideértve a (2) bekezdésben említett további forrásokat is.
- (4) Az (EU) [új CPR] rendelet [21a.] cikkétől eltérve a (2) bekezdésben említett, a MÁTA számára az uniós költségvetésen belül elkülönített vagy más forrásokból biztosított további források esetében nincs szükség az ERFA-ból vagy az ESZA+-ból származó kiegészítő támogatásra.

4. cikk

A támogatás hatóköre

- (1) A MÁTA csak olyan tevékenységeket támogat, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a 2. cikkben meghatározott egyedi célkitűzéséhez és amelyek hozzájárulnak a 7. cikkel összhangban kidolgozott, méltányos átállásra vonatkozó területi tervek végrehajtásához.
- (2) A MÁTA az (1) bekezdésnek megfelelően kizárólag a következő tevékenységeket támogatja:
 - a) kkv-kba – köztük induló innovatív vállalkozásokba – történő, gazdasági diverzifikációt és átalakulást eredményező termelőberuházások;
 - b) új vállalkozásokat – köztük üzleti inkubátorházakat és konzultációs szolgáltatásokat – létrehozó beruházások;

- c) kutatási és innovációs tevékenységekbe való és a fejlett technológiák átadását előmozdító beruházások;
- d) megfizethető tiszta energiát szolgáló technológiák és infrastruktúrák bevezetésére, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, az energiahatékonyságra és a megújuló energiára irányuló beruházások;
- e) a digitalizációra és a digitális konnektivitásra irányuló beruházások;
- f) a területek helyreállítására és szennyeződésmentesítésére, földterületek helyreállítási és újratelepítési projektjeire irányuló beruházások;
- g) a körforgásos gazdaságnak többek között a hulladékmegelőzés, a hulladékcsökkentés, az erőforrás-hatékonyság, az újrafelhasználás, a javítás és az újrafeldolgozás révén történő előmozdítására irányuló beruházások;
- h) munkavállalók továbbképzése és átképzése;
- i) munkakeresési segítség álláskeresőknél;
- j) az álláskereső aktív munkaerőpiaci befogadása;
- k) technikai segítségnyújtás.

Ezenfelül a MÁTA az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdése a) és c) pontjának megfelelően támogatott területként kijelölt területeken a kkv-któl eltérő vállalkozások termelőberuházásaihoz is nyújthat támogatást azzal a feltétellel, hogy az ilyen beruházásokat a 7. cikk (2) bekezdésének h) pontjában előírt információk alapján a méltányos átállásra vonatkozó területi terv részeként jóváhagyják. A szóban forgó beruházások csak akkor támogathatók, ha szükségesek a méltányos átállásra vonatkozó területi terv végrehajtásához.

A MÁTA támogatást nyújthat a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv I. mellékletében felsorolt tevékenységekből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését szolgáló beruházásokhoz is, azzal a feltétellel, hogy az ilyen beruházásokat a 7. cikk (2) bekezdésének i) pontjában előírt információk alapján a méltányos átállásra vonatkozó területi terv részeként jóváhagyják. A szóban forgó beruházások csak akkor támogathatók, ha szükségesek a méltányos átállásra vonatkozó területi terv végrehajtásához.

5. cikk

Kizárás a támogatás hatóköréből

A MÁTA a következőket nem támogatja:

- a) atomerőművek leszerelése és építése;
- b) dohány és dohánytermékek gyártása, feldolgozása és forgalmazása;
- c) a 651/2014/EU bizottsági rendelet¹⁶ 2. cikkének 18. pontjában meghatározott, nehéz helyzetben lévő vállalkozások;
- d) fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, forgalmazásával, tárolásával vagy égetésével kapcsolatos beruházások;

¹⁶

A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.).

- e) széles sávú infrastruktúrába irányuló beruházások olyan területeken, amelyek legalább két azonos kategóriájú széles sávú hálózattal rendelkeznek.

6. cikk

A MÁTA forrásainak programozása

- (1) A MÁTA forrásait azokra a régiókatégoriákra vonatkozóan kell programozni, ahol az érintett területek találhatóak, a 7. cikknek megfelelően kidolgozott és a Bizottság által valamely program vagy programmódosítás részeként jóváhagyott méltányos átállásra vonatkozó területi tervek alapján. A programozott források egy vagy több egyedi programként, illetve programon belüli egy vagy több prioritásként jelennek meg.

A Bizottság csak akkor hagy jóvá egy programot, ha a méltányos átállásra vonatkozó releváns területi tervben szereplő, az átállási folyamat által legkedvezőtlenebbül érintett területek azonosítása indokolt és a méltányos átállásra vonatkozó releváns területi terv összhangban áll az érintett tagállam nemzeti energia- és klímatervével.

- (2) A MÁTA-prioritás vagy -prioritások magukban foglalják a tagállami MÁTA-allokációk egészéből vagy egy részéből álló MÁTA-forrásokat és az (EU) [új CPR] rendelet [21a.] cikkével összhangban átcsoportosított forrásokat. A MÁTA-priorításra átcsoportosított ERFA- és ESZA+-források teljes összege legalább másfélszerese és legfeljebb háromszorosa az adott prioritásra a MÁTA-ból nyújtott támogatás összegének.

7. cikk

Méltányos átállásra vonatkozó területi terv

- (1) A tagállamok az érintett területek illetékes hatóságaival együttműködve egy vagy több, a 868/2014/EK bizottsági rendelettel módosított 1059/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel¹⁷ létrehozott statisztikai célú területi egységek nomenklatúrája 3. szintjének („NUTS 3. szintű régiók”) megfelelő, egy vagy több érintett területre kiterjedő, méltányos átállásra vonatkozó területi tervet dolgoznak ki a II. mellékletben meghatározott minta szerint. E területek az átállásból adódóan a gazdasági és társadalmi hatások alapján legkedvezőtlenebbül érintett területek, különös tekintettel a fosszilis tüzelőanyagok előállításához és felhasználásához kapcsolódó munkahelyek várható megszűnésére és a legkibocsátásintenzívebb ipari létesítmények termelési folyamatainak átalakítása jelentette szükségletekre.

- (2) A méltányos átállásra vonatkozó területi terv az alábbi elemeket tartalmazza:

- a) a klímasemleges gazdaságra való átállás nemzeti szintű folyamatának ismertetése, ideértve a nemzeti energia- és klímaterv legfrissebb változatával (a továbbiakban: NEKT) összhangban álló átállási folyamat főbb lépéseinek ütemtervét;
- b) az a) pontban foglaltaknak megfelelően az átállási folyamat által rendkívül hátrányosan érintett, és az (1) bekezdésnek megfelelően a MÁTA-ból támogatandó területként való azonosítás indoklása;
- c) a leghátrányosabban érintett területek előtt álló, az átállásból adódó kihívások felmérése – ideértve a klímasemleges gazdaságra való átállás társadalmi,

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 1059/2003/EK rendelete (2003. május 26.) a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról (HL L 154., 2003.6.21., 1. o.).

gazdasági és környezeti hatásait –, valamint a szóban forgó területeken folytatott kibocsátásintenzív tevékenységek átalakításából vagy felszámolásából következően a potenciálisan érintett munkahelyek és megszűnő munkahelyek számának, továbbá a fejlesztési szükségleteknek és a 2030-ig teljesítendő célkitűzéseknek az azonosítása.

- d) a klímasemleges gazdaságra való átállás társadalmi, gazdasági és környezeti hatásainak kezeléséhez nyújtott MÁTA-támogatás várható hozzájárulásának ismertetése;
 - e) az egyéb nemzeti, regionális vagy területi stratégiákkal és tervekkel való konzisztencia felmérése;
 - f) a partnerségi megállapodásokból álló irányítási mechanizmusok, a tervezett nyomonkövetési és értékelési intézkedések, valamint a felelős szervek ismertetése;
 - g) a tervezett művelettípusok és az átállás hatásának enyhítéséhez való várható hozzájárulásuk ismertetése;
 - h) a kkv-któl eltérő vállalkozások termelőberuházásaihoz nyújtott támogatás esetén az ilyen műveletek és vállalkozások teljes körű felsorolása és a szóban forgó támogatás szükségességének indoklása hiányelemzéssel, amely bemutatja, hogy a beruházás hiányában a várhatóan megszűnő munkahelyek száma meghaladná a várhatóan létrejövő munkahelyek számát;
 - i) a 2003/87/EK irányelv I. mellékletében felsorolt tevékenységekből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését szolgáló beruházásokhoz nyújtott támogatás esetén a támogatandó műveletek teljes körű felsorolása és annak indoklása, hogy ezek az üvegházhatásúgáz-kibocsátás jelentős, a 2003/87/EK irányelv szerinti ingyenes kiosztáshoz használt referenciaértékeknél lényegesen alacsonyabb szintre való csökkenését eredményezik, és azzal a feltétellel, hogy jelentős számú munkahely védelméhez szükségesek;
 - j) szinergia és komplementaritás egyéb uniós programokkal és a méltányos átállási mechanizmus pilléreivel az azonosított fejlesztési szükségletek kezelése érdekében.
- (3) Az (EU) [új CPR] rendelet [6. cikkével] összhangban a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek kidolgozásába és végrehajtásába be kell vonni az érintett partnereket.
- (4) A méltányos átállásra vonatkozó területi terveknek összhangban kell lenniük az (EU) [új CPR] rendelet [23.] cikkében említett területi stratégiákkal, a vonatkozó intelligens szakosodási stratégiákkal, a nemzeti energia- és klímatervekkel és a szociális jogok európai pillérével.

Ha a nemzeti energia- és klímatervnek az (EU) 2018/1999 rendelet 14. cikke értelmében folytatott felülvizsgálata szükségessé teszi a méltányos átállásra vonatkozó területi terv felülvizsgálatát, ez utóbbit az (EU) [új CPR] rendelet [14.] cikkével összhangban a féldícs felülvizsgálat részeként kell elvégezni.

8. cikk

Mutatók

- (1) A III. mellékletben meghatározott közös teljesítmény- és eredménymutatókat, illetve – ha azt a méltányos átállásra vonatkozó területi terv kellőképpen indokolja – a programspecifikus teljesítmény- és eredménymutatókat az (EU) [új CPR] rendelet [12. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának], [17. cikke (3) bekezdése d) pontja ii. alpontjának] és [37. cikke (2) bekezdése b) pontjának] megfelelően kell megállapítani.
- (2) A teljesítménymutatók esetében a kiindulási értéket nullában kell meghatározni. A 2024-re meghatározott mérőföldkövek és a 2029-re meghatározott célértékek kumulatívak. Miután a Bizottság jóváhagyja az (EU) [új CPR] rendelet [14. cikkének (2) bekezdése] értelmében benyújtott programmódosítási kérelmet, a célértékeket nem vizsgálják felül.
- (3) Ha valamely MÁTA-prioritás a 4. cikk (2) bekezdése h), i) vagy j) pontjában említett tevékenységeket támogat, a résztvevőkre vonatkozó mutatók adatait csak akkor kell továbbítani, ha az adott résztvevőre vonatkozó, a III. mellékletnek megfelelően előírt összes adat rendelkezésre áll.
- (4) Az alkalmazandó mutatók listájának szükséges módosításai érdekében a Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy a 10. cikknek megfelelően a III. mellékletet módosító, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el.

9. cikk

Pénzügyi korrekciók

Ha a Bizottság a program végső teljesítményjelentésének vizsgálata alapján arra a megállapításra jut, hogy a MÁTA-források egy vagy több teljesítmény- vagy eredménymutatója tekintetében meghatározott célértékek legalább 65 %-át nem érik el, az (EU) [új CPR] rendelet [98.] cikkének megfelelően pénzügyi korrekciókat hajthat végre az érintett prioritás MÁTA-ból nyújtott támogatásának az elért célértékekkel arányos csökkentésével.

10. cikk

A felhatalmazás gyakorlása

- (1) A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadására vonatkozóan a Bizottság részére adott felhatalmazás gyakorlásának feltételeit ez a cikk határozza meg.
- (2) A Bizottságnak a 8. cikk (4) bekezdésében említett, felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadására vonatkozó felhatalmazása határozatlan időre szól [e rendelet hatálybalépésének időpontjától kezdődő hatállyal].
- (3) Az Európai Parlament vagy a Tanács bármikor visszavonhatja a 8. cikk (4) bekezdésében említett felhatalmazást. A visszavonásról szóló határozat megszünteti az abban meghatározott felhatalmazást. A határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő napon, vagy a benne megjelölt későbbi időpontban lép hatályba. A határozat nem érinti a már hatályban lévő, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok érvényességét.
- (4) A felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadása előtt a Bizottság a jogalkotás minőségének javításáról szóló, 2016. április 13-i intézményközi megállapodásban

foglalt elveknek megfelelően konzultál az egyes tagállamok által kijelölt szakértőkkel.

- (5) A Bizottság a felhatalmazáson alapuló jogi aktus elfogadását követően haladéktalanul és egyidejűleg értesíti arról az Európai Parlamentet és a Tanácsot.
- (6) A 8. cikk (4) bekezdésének értelmében elfogadott, felhatalmazáson alapuló jogi aktus csak akkor lép hatályba, ha az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a jogi aktusról való értesítését követő két hónapon belül sem az Európai Parlament, sem a Tanács nem emelt ellene kifogást, illetve ha az említett időtartam lejártát megelőzően mind az Európai Parlament, mind a Tanács arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nem fog kifogást emelni. Az Európai Parlament vagy a Tanács kezdeményezésére ez az időtartam két hónappal meghosszabbodik.

11. cikk

Hatálybalépés

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő [huszadik] napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök

PÉNZÜGYI KIMUTATÁS

1. A JAVASLAT/KEZDEMÉNYEZÉS FŐBB ADATAI

1.1. A javaslat/kezdemenyezés címe

Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Méltányos Átállást Támogató Alap létrehozásáról

1.2. Az érintett szakpolitikai terület(ek) (Programklaszter)

Környezetvédelem és éghajlat-politika, az MFF-javaslatok jóváhagyásától függően

1.3. A javaslat/kezdemenyezés a következőre irányul:

X új intézkedés

☐ kísérleti projektet/előkészítő intézkedést követő új intézkedés¹⁸

☐ jelenlegi intézkedés meghosszabbítása

☐ egy vagy több intézkedés összevonása vagy átalakítása egy másik/új intézkedéssé

1.4. A javaslat/kezdemenyezés indoklása

1.4.1. Rövid vagy hosszú távon kielégítendő szükséglet(ek) a kezdeményezés végrehajtásának részletes ütemtervével

2020 második fele – A rendelet elfogadása

2020-tól kezdődően – A méltányos átállásra vonatkozó területi tervek kidolgozása a tagállamokban

2021 folyamán – A programok elfogadása és a végrehajtás kezdete

1.4.2. Az Unió részvételéből származó hozzáadott érték (adódhat többek között a koordinációból eredő előnyökből, a jogbiztonságból, a fokozott hatékonyságból vagy a kiegészítő jellegből). E pontban „az Unió részvételéből származó hozzáadott érték” azt az uniós részvételből adódó értéket jelenti, amely többletként jelentkezik ahhoz az értékhez képest, amely a tagállamok egyedüli fellépése esetén jött volna létre.

A Méltányos Átállást Támogató Alappal kapcsolatos uniós fellépést az EUMSZ 174. cikkében meghatározott célkitűzések indokolják, mely cikk kimondja, hogy kiemelt figyelemmel kell kezelni a vidéki térségeket, az ipari átalakulás által érintett térségeket és a súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókat.

A klímasemleges gazdaságra való átállás az összes tagállamot kihívás elé állítja. Különösen nagy kihívást jelent majd azon tagállamok számára, amelyek jelentős mértékben támaszkodnak fosszilis tüzelőanyagokra vagy a klímasemlegességre való áttérés nyomán fokozatosan megszüntetendő vagy súlyosan érintett kibocsátásintenzív iparágakra, illetve amelyek a klímasemlegesség elérésének

¹⁸

A költségvetési rendelet 58. cikke (2) bekezdésének a) vagy b) pontja szerint.

összefüggésében nem rendelkeznek az alkalmazkodáshoz szükséges pénzügyi eszközökkel. A MÁTA segít az átállás jelentette kihívás leküzdésében, és a szükséges beruházások és fellépések megvalósítása érdekében bővíti a tagállamok költségvetési kapacitását.

1.4.3. *Hasonló korábbi tapasztalatok tanulsága*

Az energetikai és éghajlatvédelmi átállás előmozdítása érdekében már korábban is sor került uniós szintű intézkedésekre a széntermelő régiók átalakításával kapcsolatos kezdeményezések és az ipari átalakulás által érintett régiókat célzó kísérleti fellépés keretében. Jóllehet a Méltányos Átállást Támogató Alap célkitűzései átfogóbbak, megközelítése pedig integráltabb, e kezdeményezések tanulsággal szolgálhatnak majd az Alap programozása és végrehajtása tekintetében.

Először is, a széntermelő régiók átalakításával kapcsolatos kezdeményezés 21, a széntermeléstől jelentős mértékben függő gazdasággal rendelkező kísérleti régiónak nyújt támogatást. A strukturális átalakuláshoz holisztikus megközelítést alkalmaznak, amely egyrészt magában foglalja az átalakulási folyamat gazdasági, ipari, technológiai és társadalmi vetületeit, másrészt szoros partnerségeket alakít ki és bevonja a helyi szereplőket.

A támogatás középpontjában az intelligens szakosodási stratégiákkal összhangban álló gazdasági átalakulás (pl. kkv-k, üzleti inkubátorházak, az innováció, az ipar és a kutatás közötti együttműködés támogatása), a szénágazatban hagyományosan foglalkoztatott munkavállalók átképzése, valamint az energiahatékonyság és az alternatív és megújuló energiaforrások előmozdítása áll.

A kezdeményezés sikerének záloga az érintett tagállamok és régiók felelősségvállalása. Mindezt elősegítik a megosztott irányítás szerinti nemzeti társfinanszírozási követelmények, csakúgy mint a partnereknek a fejlesztési stratégiába való bevonása.

Hasonlóképpen, célzott támogatás áll rendelkezésre az innováció élénkítéséhez, a beruházási akadályok felszámolásához és a polgárok megfelelő készségekkel való felruházásához, hogy segítse az EU régióit a fenntarthatóbb karbonszegény gazdaságra való átállás, valamint az energetikai és éghajlatváltozási átalakulás nyomán bekövetkező ipari szerkezetváltás kezelésében. A kísérleti fellépés révén a Bizottság szakértői nyújtanak segítséget, illetve az Európai Regionális Fejlesztési Alap keretében technikai segítségnyújtás is rendelkezésre áll. Tizenkét régiót választottak ki uniós támogatásra.

1.4.4. *Egyéb megfelelő eszközökkel való összeegyeztethetőség és lehetséges szinergiák*

A Méltányos Átállást Támogató Alap kidolgozását és végrehajtását a közös rendelkezésekről szóló rendelet fogja szabályozni, amely többek között az Európai Regionális Fejlesztési Alapot és az Európai Szociális Alap Pluszt is szabályozza. Ebből adódóan ezekkel az alapokkal különösen nagyarányú lesz az összeegyeztethetőség és a szinergiák megléte, ideértve a két kohéziós politikai alaphól érkező célzott átcsoportosításokat. A Méltányos Átállást Támogató Alapot szorosan össze fogják hangolni a méltányos átállási mechanizmus többi pillérével. Az Alap várhatóan az új európai zöld megállapodás és a Fenntartható Európa beruházási terv keretében fog eredményeket felmutatni. Szintén szorosan kapcsolódik majd az 1.4.3. pontban említett kezdeményezésekhez.

1.5. A javaslat/kezdeményezés időtartama és pénzügyi hatása

X határozott időtartam

- ☐ időtartam: ÉÉÉÉ [HH/NN]-tól/-től ÉÉÉÉ [HH/NN]-ig
- X pénzügyi hatás: 2021-től 2027-ig a kötelezettségvállalási előirányzatok esetében és 2021-től 2027 utánig a kifizetési előirányzatok esetében

☐ határozatlan időtartam

- beindítási időszak: ÉÉÉÉ-től/-től ÉÉÉÉ-ig
- azt követően: rendes ütem

1.6. Tervezett irányítási módszer(ek)¹⁹

☐ Bizottság általi közvetlen irányítás

- ☐ a Bizottság szervezeti egységein keresztül, ideértve az uniós küldöttségek személyzetét
- ☐ végrehajtó ügynökségen keresztül

X Megosztott irányítás a tagállamokkal

☐ **Közvetett irányítás** a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos feladatoknak a következőkre történő átruházásával:

- ☐ harmadik országok vagy az általuk kijelölt szervek
- ☐ nemzetközi szervezetek és ügynökségeik (nevezze meg)
- ☐ az EBB és az Európai Beruházási Alap
- ☐ a költségvetési rendelet 70. és 71. cikkében említett szervek
- ☐ közjogi szervek
- ☐ magánjog alapján működő, közfeladatot ellátó szervek, amennyiben megfelelő pénzügyi garanciákat nyújtanak
- ☐ valamely tagállam magánjoga alapján működő, köz- és magánszféra közötti partnerség végrehajtásával megbízott és megfelelő pénzügyi garanciákat nyújtó szervek
- ☐ az EUSZ V. címének értelmében a KKBP terén konkrét fellépések végrehajtásával megbízott, és a vonatkozó alap-jogiaktusban meghatározott személyek.
- *Egynél több irányítási módszer feltüntetése esetén kérjük, adjon részletes felvilágosítást a „Megjegyzések” rovatban.*

¹⁹

Az egyes irányítási módszerek ismertetése, valamint a költségvetési rendelethez való megfelelő hivatkozások megtalálhatók a BudgWeb oldalon:

<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. IRÁNYÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK

2.1. A nyomon követésre és a jelentéstételre vonatkozó rendelkezések

Gyakoriság és feltételek

A nyomonkövetési rendszert és a jelentéstételi szabályokat a közös rendelkezésekről szóló rendelet (CPR) fogja szabályozni, és ezek meg fognak egyezni a CPR által szabályozott többi hét megosztott irányítású alapra alkalmazandókkal.

A CPR-szabályok a 2014–2020 közötti időszak bevált módszereire épülnek, és továbbra is megosztott irányítási rendszeren fognak alapulni. Az egyes programokhoz felállított monitoringbizottságok kiemeltebb szerepet fognak kapni a programteljesítés és a végrehajtást befolyásoló valamennyi tényező felügyeletében. Az átláthatóság érdekében a monitoringbizottságokhoz benyújtott dokumentumokat nyilvánosan elérhetővé kell tenni. A rendszert a Bizottság és a tagállamok közötti éves teljesítményértékelő ülések egészítik ki. A végső teljesítményjelentés benyújtására vonatkozó követelmény megmarad.

Az egységesen alkalmazandó mutatók meghatározása hozzá fog járulni a nyomonkövetési információk hozzáférhetőségéhez, amelyek uniós szinten összesíthetőek. E mutatókat a Méltányos Átállást Támogató Alapra vonatkozóan külön állapítják meg az Európai Regionális Fejlesztési Alapra javasolt mutatókkal koherens kereten belül.

Az elektronikus adatok lehetővé teszik az egyszerűsítés és az átláthatóság kombinálását. A 2014–2020 közötti időszakban létre kellett hozni egy elektronikus adatcsererendszert a kedvezményezettek és az irányító hatóságok között, úgymint az irányítási és kontrollrendszer különböző hatóságai között is. A jelenlegi szabályozás erre épül, és továbbfejleszt bizonyos szempontokat az adatgyűjtés tekintetében. A végrehajtási folyamat nyomon követéséhez szükséges valamennyi adat – köztük a programok eredményei és teljesítménye – ezután elektronikusan kerül továbbításra.

2.2. Irányítási és kontrollrendszer(ek)

2.2.1. *Az irányítási módszer(ek), a finanszírozás végrehajtási mechanizmusai, a kifizetési módok és a javasolt kontrollstratégia indokolása*

Az irányítási és kontrollrendszert a CPR fogja szabályozni, és ezek meg fognak egyezni a CPR által szabályozott többi hét, megosztott irányítású alapra alkalmazandókkal.

Figyelembe véve az Európai Számvevőszék által jelentett csökkenő hibaarányokból származó pozitív eredményeket (és az abból fakadó bizonytalanságot, hogy a rendszer nem létezett egy teljes programvégrehajtási ciklus alatt, ezért annak minden aspektusa tekintetében nem lehet végleges következtetéseket megállapítani), a 2014–2020 közötti időszakra bevezetett pénzgazdálkodási szabályokat és az irányítási és kontrollrendszer meglévő alapelveit fenn kell tartani.

Ugyanakkor azt is el kell ismerni, hogy a 2014–2020-as végrehajtás későn kezdődött el, és időnként egyes bevezetett követelmények szükségtelen adminisztratív terhet okoztak. Ezért javasolt, hogy az irányítási és kontrollrendszer különböző szerveinek feladatai és felelősségi köre érthetőbben legyen meghatározva, különösen a műveletek kiválasztása, valamint a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveinek való megfelelés biztosítására vonatkozó követelmények tekintetében.

A kiszámíthatóság biztosítása érdekében valamennyi, a másodlagos jogban előzetesen megállapított részlet és másodlagos szabály szerepel a jogalkotási szövegben. Nem kötelező követelmény a kijelölési folyamat vállalása; a rendelkezések támogatják a meglévő rendszerek ismételt használatát. Nagyobb mértékű egyszerűsítés javasolt a jól működő irányítási és kontrollrendszerrel és jó eredményekkel rendelkező programok esetében. A kockázati alapú irányítási ellenőrzésekre és az egységes ellenőrzési intézkedésekre vonatkozó követelmények, valamint az olyan kisebb programokra vonatkozó minimumkövetelmények is egyértelműsítésre kerülnek, amelyek esetében nem statisztikai mintavételi módszer alkalmazására lehet szükség.

2.2.2. *A felismert kockázatokkal és a csökkentésükre létrehozott belső kontrollrendszerekkel kapcsolatos információk*

A Bizottság által a 2020 utáni időszakra vonatkozóan fontolóra vett változtatások és egyszerűsítési lehetőségek figyelembe veszik a Számvevőszék különböző ajánlásait a 2020 utáni jogszabályok előkészítésével kapcsolatban, különös tekintettel azokra, amelyek az alapok végrehajtási mechanizmusa tervezésének átgondolására szólítanak fel (a 2015/AUD/0195 számú ellenőrzés 1. ajánlása), valamint a magas szintű munkacsoport javaslatait is.

A múltbeli magas hibaarányok gyakran a jogbiztonság hiányához és az ugyanazon irányadó szabályok különböző értelmezéséhez kapcsolódtak, például a közbeszerzés területén. A Bizottság az új CPR-re irányuló javaslatban számos aspektust bevezet, így például a kockázati alapú irányítási ellenőrzéseket, a kockázati alapú ellenőrzési stratégiát, a statisztikai mintavétel arányos szükségességére vonatkozó szabályokat, az ellenőrzések arányosságára vonatkozó egyedi rendelkezéseket, a nemzeti irányítási és kontrollrendszerekre való támaszkodást stb.

Az irányítási és kontrollrendszerek vonatkozó aspektusairól szóló részletes mellékletek célja a jogbiztonság garantálása anélkül, hogy később másodlagos jogalkotási aktusokra vagy terjengős iránymutató feljegyzésekre lenne szükség, amelyek általában a CPR elfogadását követik.

2.2.3. *A kontroll költséghatékonyságának becslése és indokolása (a „kontroll költségei ÷ a kezelt kapcsolódó források értéke” hányados) és a hibakockázat várható szintjeinek értékelése (kifizetéskor és záráskor)*

A megosztott irányítás alatt működő jelenlegi végrehajtási mechanizmust időnként bírálat éri – többek között a Számvevőszék részéről – azért, mert túl összetett és túl sok hibalehetőséget hordoz magában, és minden ellenőrzési szinten magas költségekkel jár. A Bizottság mindezeket a kritikus elemeket fontolóra vette annak érdekében, hogy megtalálja az elszámoltathatóság, az egyszerűsítés és a teljesítmény közötti megfelelő egyensúlyt.

Egyszerűsítésre került sor, hogy elkerülhető legyen a kedvezményezettek különböző szinteken elvégzett ellenőrzések közötti átfedések, valamint az irányítási és kontrollrendszer különböző funkciói közötti átfedések kockázata. Például 2020 után a tanúsító hatóságokat (amelyek száma jelenleg 210 felett van) egy olyan számviteli funkciónak kell felváltania, amely a jövőben nem lesz képes a kontrollok megkettőzésére. Emellett javasoljuk az ellenőrzési tevékenységek észszerűsítését, melynek következtében kevesebb ellenőrzés irányul a kedvezményezettek szintjén elvégzett műveletekre. Külön rendelkezések vonatkoznak majd a fokozottan arányos

intézkedésekre, figyelembe véve egy program irányítási és kontrollrendszerének múltbeli hatékony működését (elért eredmények).

A jogalkotási javaslatok szakaszában a megcélzott megbízhatósági szint vonatkozásában a cél a hibaarány 2 %-os lényegességi küszöb alatti tartása. Eltérő lényegességi küszöb csak eseti alapon, a jogalkotási vita fényében lenne megvitatható, nevezetesen ha a jogalkotó hatóság nem hagyná jóvá (teljes mértékben) a javasolt progamegyszerűsítéseket és/vagy felső korlátot szabna a kontrollokra, ami befolyásolná a várható hibaarányt.

2.3. A csalások és a szabálytalanságok megelőzésére vonatkozó intézkedések

Tüntesse fel a meglévő vagy tervezett megelőző és védintézkedéseket, pl. a csalás elleni stratégiából.

A Bizottság továbbra is vizsgálja az irányító hatóságok által a csalás és a szabálytalanságok megelőzése érdekében meghozott valamennyi intézkedés további szigorításának lehetőségét a 2020 utáni időszakban.

Az irányító hatóságoknak hatékony és arányos csalásellenes intézkedéseket és eljárásokat kell fenntartaniuk, az azonosított csaláskockázatokat különösen figyelembe véve.

Az e-kohézió és az interaktív informatikai rendszerek a jövőben is alapvető követelményeknek fognak számítani. Az irányító hatóságok a továbbiakban is használhatják a csalások és a szabálytalanságok megelőzésére szolgáló, általuk felállított eljárásokat.

3. A JAVASLAT/KEZDEMÉNYEZÉS BECSÜLT PÉNZÜGYI HATÁSA

3.1. A többéves pénzügyi keret érintett fejezete/fejezetei és a költségvetés érintett kiadási sora/sorai

A többéves pénzügyi keret fejezete	Költségvetési sor	Kiadás típusa	Hozzájárulás			
	Szám	diff./nem diff. ²⁰	EFTA- országoktól ²¹	tagjelölt országoktól ²²	harmadi k országok tól	a költségvetési rendelet [21. cikke (2) bekezdésének b) pontja] értelmében
03. Természeti erőforrások és környezet	XX.XX Méltányos Átállást Támogató Alap (MÁTA)	diff.	NEM	NEM	NEM	NEM

²⁰ Diff. = Differenciált előirányzatok / Nem diff. = Nem differenciált előirányzatok.

²¹ EFTA: Európai Szabadkereskedelmi Társulás.

²² Tagjelölt országok és adott esetben a nyugat-balkáni potenciális tagjelöltek.

3.2. A kiadásokra gyakorolt becsült hatás

3.2.1. A kiadásokra gyakorolt becsült hatás összefoglalása

millió EUR 2018-as árakon (három tizedesjegyre)

A többéves pénzügyi keret fejezete	03.	Természeti erőforrások és környezet
---	------------	-------------------------------------

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2027 után	ÖSSZESEN
XX.XX Méltányos Átállást Támogató Alap (MÁTA)	Kötelezettség vállalási előirányzatok	(1)	1 036,000	1 047,000	1 059,000	1 071,000	1 083,000	1 095,000	1 109,000		7 500,000
	Kifizetési előirányzatok	(2)	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1 221,051	1 194,277	3 073,509	7 500,000
A programkeretből finanszírozott igazgatási előirányzatok ²³	Kötelezettség vállalási előirányzatok = Kifizetési előirányzatok	(3)									
A programkeretre szóló előirányzatok ÖSSZESEN	Kötelezettség vállalási előirányzatok	=(1)+(3)	1 036,000	1 047,000	1 059,000	1 071,000	1 083,000	1 095,000	1 109,000		7 500,000
	Kifizetési előirányzatok	=(2)+(3)	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1 221,051	1 194,277	3 073,509	7 500,000

A többéves pénzügyi keret fejezete	7.	„Igazgatási kiadások”
---	-----------	-----------------------

²³ Technikai és/vagy igazgatási segítségnyújtás, valamint uniós programok és/vagy intézkedések végrehajtásához biztosított támogatási kiadások (korábban: BA-tételek), közvetett kutatás, közvetlen kutatás.

Ezt a részt az igazgatási jellegű költségvetési adatok táblázatában kell kitölteni, melyet a [pénzügyi kimutatás mellékletébe](#) kell bevezetni; a mellékletet a szolgálatközi konzultációhoz fel kell tölteni a DECIDE-ra.

millió EUR (három tizedesjegyre)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2027 után	ÖSSZESEN
Humánerőforrás		3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300		23 100
Egyéb igazgatási kiadások										
A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉHEZ tartozó előirányzatok ÖSSZESEN	(Összes kötelezettségvállalási előirányzat = Összes kifizetési előirányzat)	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300		23 100

millió EUR (három tizedesjegyre)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2027 után	ÖSSZESEN
A többéves pénzügyi keret FEJEZETEIHEZ tartozó előirányzatok ÖSSZESEN	Kötelezettségvállalási előirányzatok	1 039,300	1 050,300	1 062,300	1 074,300	1 086,300	1 098,300	1 112,300		7 523,100
	Kifizetési előirányzatok	46,351	51,760	439,316	542,705	947,531	1 224,351	1 197,577	3 076,809	7 523,100

3.2.2. Az igazgatási előirányzatokra gyakorolt becsült hatás összefoglalása

- A javaslat/kezdeményezés nem vonja maga után igazgatási jellegű előirányzatok felhasználását.
- X A javaslat/kezdeményezés az alábbi igazgatási jellegű előirányzatok felhasználását vonja maga után:

millió EUR (három tizedesjegyre)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	ÖSSZESEN
--	------	------	------	------	------	------	------	----------

A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETE								
Humán erőforrás	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100
Egyéb igazgatási kiadások								
A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉNEK részösszege	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100

A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉBE²⁴ bele nem tartozó előirányzatok								
Humán erőforrás								
Egyéb igazgatási jellegű kiadások								
A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉBE bele nem tartozó előirányzatok részösszege								

ÖSSZESEN	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300	23 100
-----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

A humán erőforrással és más igazgatási jellegű kiadásokkal kapcsolatos előirányzat-igényeket az adott főigazgatóság rendelkezésére álló, az intézkedés irányításához rendelt előirányzatokkal és/vagy az adott főigazgatóságon belüli átcsoportosítással kell teljesíteni. A források adott esetben a költségvetési korlátok betartása mellett kiegészíthetők az éves elosztási eljárás keretében az irányító főigazgatósághoz rendelt további allokációkkal.

²⁴

Technikai és/vagy igazgatási segítségnyújtás, valamint uniós programok és/vagy intézkedések végrehajtásához biztosított támogatási kiadások (korábban: BA-tételek), közvetett kutatás, közvetlen kutatás.

3.2.2.1. Becsült humánerőforrás-szükségletek

- A javaslat/kezdeményezés nem igényel humánerőforrást.
- **X** A javaslat/kezdeményezés az alábbi humánerőforrás-igénnyel jár:

A becsléseket teljes munkaidős egyenértékben kell kifejezni

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• A létszámtervben szereplő álláshelyek (tisztviselők és ideiglenes alkalmazottak)								
a központban és a bizottsági képviseleteken		22	22	22	22	22	22	22
a küldöttségeknél								
kutatás								
• Külső munkatársak teljes munkaidős egyenértékben (FTE) kifejezve – AC, AL, END, INT és JED²⁵								
7. fejezet								
A többéves pénzügyi keret 7. FEJEZETÉHEZ tartozó előirányzatokból finanszírozva	- a központban							
	- a küldöttségeknél							
A programkeretből finanszírozva ²⁶	- a központban							
	- a küldöttségeknél							
Kutatás								
Egyéb (kérjük megnevezni)								
ÖSSZESEN		22	22	22	22	22	22	22

A humánerőforrás-igényeknek az adott főigazgatóság rendelkezésére álló, az intézkedés irányításához rendelt és/vagy az adott főigazgatóságon belül átcsoportosított személyzettel kell eleget tenni. A források adott esetben a meglévő költségvetési korlátok betartása mellett kiegészíthetők az éves elosztási eljárás keretében az irányító főigazgatósághoz rendelt további allokációkkal.

Az elvégzendő feladatok leírása:

Tisztviselők és ideiglenes alkalmazottak	- Résztétel a tagállamokban létesítendő programokra és/vagy projektekre vonatkozó javaslatok vizsgálatában, az azokkal kapcsolatos tárgyalásokban, módosításában és/vagy jóváhagyásuk előkészítésében. - Hozzájárulás a jóváhagyott programok/projektek végrehajtásának irányításához, nyomon követéséhez és értékeléséhez. - A programokra vonatkozó szabályoknak való megfelelés biztosítása.
Külső munkatársak	

²⁵ AC = szerződéses alkalmazott; AL = helyi alkalmazott; END = kirendelt nemzeti szakértő; INT = kölcsönmunkaerő (átmeneti alkalmazott); JPD = küldöttségi pályakezdő szakértő.

²⁶ Az operatív előirányzatokból finanszírozott külső munkatársakra vonatkozó részleges felső határérték (korábban: BA-tételek).

3.2.3. Harmadik felek részvétele a finanszírozásban

A javaslat/kezdemenyezés

- ☒ nem irányoz elő harmadik felek általi társfinanszírozást.
- ☐ előirányoz harmadik felek általi társfinanszírozást az alábbi becslések szerint:

előirányzatok, millió EUR (három tizedesjegyre)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	ÖSSZESEN
Tüntesse fel a társfinanszírozó szervet								
Társfinanszírozott előirányzatok ÖSSZESEN								

3.3. A bevételre gyakorolt becsült hatás

- ☒ A javaslatnak/kezdemenyezésnek nincs pénzügyi hatása a bevételre.
- ☐ A javaslatnak/kezdemenyezésnek van pénzügyi hatása – a bevételre gyakorolt hatása a következő:
- ☐ a javaslat a saját forrásokra gyakorol hatást
- ☐ a javaslat az egyéb bevételekre gyakorol hatást

kérjük adja meg, hogy a bevétel kiadási sorhoz van-e rendelve ☐

millió EUR (három tizedesjegyre)

Bevételi költségvetési sor:	A javaslat/kezdemenyezés hatása ²⁷						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
... jogcímcsoport							

A címzett bevételek esetében tüntesse fel az érintett kiadáshoz tartozó költségvetési sor(oka)t.

Egyéb megjegyzések (pl. a bevételre gyakorolt hatás számítására használt módszer/képlet vagy egyéb más információ).

²⁷

A tradicionális saját források (vámok, cukorilletékek) tekintetében nettó összeget kell megadni, amely a 20 %-kal (beszedési költségek) csökkentett bruttó összegnek felel meg.